

Martin Chvál: Metodologie autoevaluace školy. Praha: Pedagogická fakulta UK 2023. 376 s.

oponentský posudek

Předložená monografie je věnována problematice teoretické reflexe dlouhodobě aktuálního tématu autoevaluace školy v České republice. V souvislosti s liberalizací a demokratizací školství v průběhu 90. let minulého století vyplynula problematika uvádění autoevaluačních cílů i do praxe českých škol, pro které byly intenzivně vyvíjeny a postupně pilotovány nejen možné kritériální nástroje, ale i procesní podmínky, často inspirované mezinárodním vývojem a tehdejším stavem připravenosti škol a dalších výchovných a vzdělávacích zařízení. Velmi cenné jsou pasáže reflexe dopadů tématu na českou i mezinárodní pedagogickou a školskou praxi. Co se týče zdrojů, které autor pro práci využil, lze konstatovat, že jde o vyčerpávající seznam a není opomenut žádný z důležitých a zásadních zdrojů, které by mohly autorovo „evidence based“ pojetí tématu výrazněji pozitivně či negativně ovlivnit.

Práce je výborně promyšlená z hlediska vnitřní struktury řazení jednotlivých kapitol a podkapitol tak, aby odpovídala co nejpřesněji požadavkům na „evidence based research“ a nárokům na vědecky orientovaný text, což znamená přesné dokládání dat seriózními zdroji, většinou z vlastních výzkumů a projektů, které autor uvádí v přehledně formulované předmluvě. Autor je ovšem schopen formulovat text s dostatečnou citlivostí pro potřebnou míru srozumitelnosti vůči širší odborné a místy i laické veřejnosti v běžné školní praxi.

Práce je původní a zachovává všechny požadované prvky formální podoby vědecky pojatého textu včetně nezbytného aparátu.

Obsahově se jedná o přínosnou vědeckou práci, obohacující obory Pedagogika a Školství o silně inspirativní statistické a matematické pohledy na smysluplnou kvalitu školních procesů a jejich hodnocení. Práce je cenná polemicky pojatými pasážemi o různých pojetích a stanoviscích k rozvoji tématu obecně, přičemž autor dostatečně přesvědčivě argumentuje stanoviska vlastní.

Na tuto Chvátovu práci se velmi dobře hodí slova Alberta Einsteina: „Nejlepší pro praxi je dobrá teorie“. Kvalitu práce posiluje dlouhodobá autorova orientace na téma hodnocení kvality školy, jejich jednotlivých „entit“, a zejména celého školského a vzdělávacího systému, přičemž nepodléhá jednoduchým ideologicky motivovaným řešením momentálně módními indikátory a kritérii.

V dalších výzkumech bych doporučil z důvodů udržení pravidel vědeckosti zabývat se i pokusy o prosazení účelových indikátorů a kritérií subjektivní a emoční povahy, ovšem bez prokázaného smyslu hlubšímu porozumění hodnocenému jevu či předmětu.

Autor ukázal v téměř vyčerpávajícím obsahu tohoto spisu, dosavadní znalosti, zkušenosti a možné cesty různých řešení problémů autoevaluace vzhledem k stanoveným cílům. Úplně vyčerpávající bude, pokud autor v dalších vlastních výzkumu zanalyzuje i problémy, se kterými se metodologové autoevaluace potýkají v zahraničí.

I pro ně by totiž takto badatelsky poctivě zpracovaná analýza dlouhodobě sledované problematiky byla velmi cenným a inspirativním zdrojem nových pohledů na problematiku, včetně dosavadních znalostí a zkušeností. Doporučuji proto autorovi zahájit kroky k rychlému uvedení této publikace na mezinárodní odbornou scénu.

Závěr:

Na základě výše uvedeného hodnocení doporučuji tuto práci jako velmi seriózní podklad pro habilitační řízení Martina Chvála.

V Pardubicích, dne 13. února 2024

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc., v. r.

Fakulta filozofická Univerzity Pardubice

karel.rydl@upce.cz